

Ministeriet for Forskning, Innovation
og Videregående Uddannelser
Minister Morten Østergaard

Sendt via mail til: min@fivu.dk

Den 7. juni 2012

D.nr. 1606-001

Sagsbeh. TG

Landsforeningen LEV
Kløverprisvej 10B
DK-2650 Hvidovre
Tlf. 3635 9696
Fax 3635 9697
lev@lev.dk
www.lev.dk
Giro 549 0006

Vedr.: Behov for styrket socialpædagogisk faglighed

Kære Morten Østergaard

Der er ca. 35.000 mennesker med udviklingshæmning i Danmark. De har alle behov for bistand i dagligdagen – om end i meget forskelligt omfang og med forskellig karakter. Landsforeningen LEV er interesseorganisation for denne gruppe borgere og deres pårørende.

En stor andel af mennesker med udviklingshæmning har af og til behov for forskellige former for specialiseret indsats for at få en god og meningsfuld tilværelse med rimelige udviklingsmuligheder. En del af gruppen har så komplekse vanskeligheder, at specialiserede socialpædagogiske kompetencer er en fuldkommen afgørende forudsætning for, at indsatsen kan få den fornødne kvalitet og effekt. Det drejer sig fx om kommunikationsunderstøttelse, særlig adfærds- og relationsunderstøttende pædagogisk støtte mv.

Denne specialiserede indsats har imidlertid været under pres de senere år, hvilket har alvorlige konsekvenser for levevilkår og udviklingsmuligheder for nogle af Danmarks mest sårbare borgere. Det er der flere forskellige årsager til. Men en af de helt centrale er efter min vurdering en generel svækkelse af den socialpædagogiske viden og faglighed.

Mit ærinde med dette brev er derfor at opfordre dig til, at der så snart som muligt igangsættes et arbejde med henblik på etablering af en egentlig socialpædagogisk uddannelse. Den nuværende enhedspædagoguddannelse formår ikke at imødekomme nutidens og fremtidens krav til kvalitet i indsatsen for mennesker med udviklingshæmning – og heller ikke for andre grupper med behov for specialiseret indsats.

Udtynding af socialpædagogisk viden og kompetence

Nedlæggelsen af den selvstændige socialpædagogiske uddannelse i forbindelse med etableringen af en pædagogisk enhedsuddannelse tilbage i 1992 har gradvist ført til en udtynding af den helt nødvendige indsigt i de helt særlige behov,

som mennesker med udviklingshæmning har, og i de specialkompetencer som er nødvendige i denne forbindelse. Det drejer sig bl.a. om særlige forhold i relation til deres funktionsnedsættelse, udviklingsmulighederne og mulighederne for at kompensere. Men det handler også om kendskab til de særlige lovgivningsmæssige rammer, som gælder for indsatsen (sociallovgivning, beskæftigelseslovgivning, retssikkerhedslovgivning mv.), samt værdier og principper i FNs handicapkonvention.

Behov for opgør med institutionskultur

Mange mennesker med udviklingshæmning lever et helt liv i institutionslignende botilbud, hvor personalet også har deres daglige arbejdsplads. Det er nogle steder en konstant udfordring at skabe relationer og et socialt miljø med respekt for borgerens private hjem, retten til selvbestemmelse og med rimelige udviklingsmuligheder for borgerne. Serviceloven fra 1998 ophævede formelt institutionsbegrebet på voksenområdet, men indsatsen – og flere steder også de fysiske rammer – er fortsat præget af de totalinstitutioner, som er så kendetegnende for den måde, vi historisk har organiseret hjælpen til mennesker med udviklingshæmning i Danmark.

Der er mange elementer i arbejdet med at fremme de nødvendige forandringer i den institutionsprægede medarbejderkultur i nogle af botilbuddene. Og mange steder arbejdes der da også målrettet og visionært med udviklingen, om end det er for spredt og med alt for lav hastighed.

Stærk faglighed som forandringsmotor

En af forudsætningerne for at fremme denne proces er efter min opfattelse, at fagligheden blandt medarbejderne på området styrkes. En faglighed, som også rummer viden om grundlæggende handicappolitiske værdier og principper samt om sociallovgivning, retssikkerhed mv.

Denne faglighed opnår studerende på den eksisterende enhedspædagoguddannelse langt fra i tilstrækkeligt omfang i dag – heller ikke selvom der blev gennemført en mindre styrkelse af specialiseringen i 2007. Nyuddannede pædagoger har i dag ikke en tilstrækkelig faglig tyngde i deres bagage – og deres muligheder for at fungere som positive forandringsagenter i medarbejderkulturen i institutionsprægede botilbud er derfor begrænsede. En svag faglighed betyder, at der er en meget stor risiko for, at nye medarbejdere ukritisk 'socialiseres' ind i den eksisterende kultur i botilbuddene.

Ikke kun til gavn for mennesker med udviklingshæmning

Mit ønske om en styrkelse af den socialpædagogiske faglighed tager naturligvis udgangspunkt i vilkårene for mennesker med udviklingshæmning – børn såvel som voksne. Men en styrket socialpædagogisk faglighed vil ikke alene gavne Landsforeningen LEVs målgruppe. Den aktuelle debat om kvaliteten i indsatsen

for børn og unge med sociale vanskeligheder (private opholdssteder, døgninstitutioner mv.) tyder på, at der også på disse områder er et påtrængende behov for styrkelse af den socialpædagogiske faglighed.

Ingen grund til at vente på forsøg

Jeg har med interesse læst den nyligt offentliggjorte evaluering af pædagoguddannelsen samt følgegruppens anbefalinger. Følgegruppen anerkender behovet for specialisering og anbefaler på den baggrund, at der iværksættes forsøg med øget specialisering i pædagoguddannelsen.

Jeg ser imidlertid ingen grund til at vente i årevis på gennemførelsen og evalueringen af sådanne forsøg. Behovet for en socialpædagogisk uddannelse er efter min mening rigeligt veldokumenteret, hvorfor forsøg blot vil udskyde udrulningen af de nødvendige ændringer. En forsinkelse vil være til skade for mennesker med udviklingshæmning og andre udsatte borgere – og den vil være til skade for både kvalitet og effektivitet i de offentlige og private tilbud på området.

Ikke en genopfindelse af en gammel uddannelse

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege at mit ærinde ikke er, at vi blot skal genindføre den socialpædagogiske uddannelse, som vi kendte den fra før 1992. Socialpædagogens rolle anno 2012 er – eller bør i hvert fald være – en ganske anden end dengang. Serviceloven fra 1998 og Danmarks ratifikation af FNs handicapkonvention i 2009, stiller krav om socialpædagoger, der kan yde en kvalificeret, kompenserende og udviklende indsats med respekt for borgerens autonomi og selvbestemmelse. Denne ændrede rolle bør afspejles med stor tydelighed i en ny uddannelses fokus.

Landsforeningen LEV medvirker gerne i arbejdet med forberedelsen af en ny socialpædagogisk uddannelse, hvis/når et sådan arbejde igangsættes. Vi har perspektiver og viden, som vil være helt afgørende.

Med venlig hilsen

Søren Kristensen
Landsformand